

Handläggare
Ewa Franzén
Telefon: 08-50814019

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2023-05-25

Skrivelse om brister i samhällsvården av barn och unga

Svar på skrivelse från (L)

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Peter Backlund (L) har lämnat en skrivelse om de allvarliga brister inom samhällsvården som Justitieombudsmannen (JO) konstaterat. JO lyfter fram bristen på platser och att kvaliteten på samhällsvården är undermålig. Utifrån detta vill Peter Backlund (L) ha en redogörelse från förvaltningen vilka konsekvenser detta kan ha fått för barn och unga inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning.

Förvaltningen anser att det finns brister avseende möjligheten att få plats till behövande barn och unga. Det finns även brister i kompetens, främst avseende tillgång till psykologer.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Peter Backlund (L) har inkommit med en skrivelse om allvarliga brister i samhällsvården av barn och unga. Detta utifrån att Justitieombudsmannen (JO) har riktat allvarlig kritik mot Statens institutionsstyrelse (SiS) som ansvarar för samhällsvård av barn och unga med svår psykosocial problematik eller allvarlig kriminalitet.

Med anledning av den kritik som riktats mot SiS och utifrån de mycket grova våldsdåd som inträffat i Stockholm vill Liberalerna ha en redogörelse för hur situationen påverkat barn och unga i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning.

Ärendet

Författaren av skrivelsen önskar svar på tre frågor:

1. Vilka konsekvenser har de stora brister som JO identifierat på SiS fått för vår stadsdel Enskede-Årsta-Vantör, både vad gäller brister på platser och bristerna i kvalitet?
2. Hur har kösituationen till SiS sett ut i Enskede-Årsta-Vantör senaste åren samt nu efter årsskiftet?
3. Finns det ungdomar som stadsdelen haft som skulle behövt SiS-placering men som fått vänta eller inte kunnat få det?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Social omsorg barn och unga.

Förvaltningens synpunkter och förslag

1. *Vilka konsekvenser har de stora brister som JO identifierat på SiS fått för vår stadsdel Enskede-Årsta-Vantör, både vad gäller brister på platser och bristerna i kvalitet?*

Förvaltningen kan se att brist på platser bland annat medfört att en ungdom har avvikit från hem för vård eller boende (HVB) eftersom det inte funnits plats på SiS och ungdomen blivit misstänkt för mordförsök. En 13-årig flicka som inte fått plats på två månader har fortsatt avvika från sin behandlingsfamilj och då utsatt sig för omfattande risker.

Flera placeringar har varit förvaring istället för vård eftersom SiS inte kunnat tillhandahålla vård i den omfattning som bedömts nödvändig. Ungdomar har tvingats sitta länge på akutplats i väntan på behandlingsplats och/eller utredningsplats.

Avseende konsekvenserna är det en komplex fråga. Förvaltningen ser brister inom SiS, men även andra placeringsformer och vårdgivare har brister. Det är svårt att bortse från att det är nödvändigt att involvera psykiatri och regionen i frågan kring placering, eftersom dessa aktörer brister i samverkan och inte har en större benägenhet att förändra sin verksamhet och medverka eller sina metoder och strategier för att öka hälsan och vården för dessa individer kopplat till sitt uppdrag och ansvar. Många av individerna på SiS har trauma och allvarlig psykisk ohälsa och det är inte SiS uppdrag. Förvaltningen placerar ändå där för att det inte finns något alternativ.

Det som varit ett problem specifikt för SiS-placeringarna för den unge är att det inte funnits psykolog på behandlingsplatserna. Detta har medfört ökade vårdkostnader för förvaltningen och samhället i stort, och vården för individen leder inte till behövlig förändring.

Förvaltningen får frågor om SiS benägenhet att bedöma att individen är färdigbehandlad hos dem. Det är sällan SiS tycker att

individen ska vara kvar på institution och förvaltningen anser att denne ska vidare. Förvaltningen placerar dem också snarare i ett sent skede i livet, det vill säga vid 16 års ålder, vilket betyder sent skede av problemutvecklingen och då det har prövats andra insatser tidigare. Det blir en hög förväntan att individen ska vara färdigbehandlad sex månader senare.

Förvaltningen anser att det behöver arbetas mycket mer på strukturell nivå, samhällsövergripande och tidigare prevention. Detta är en av de svåraste målgrupperna som socialtjänsten arbetar med kopplat till mottaglighet och förändringsbenägenhet där resultat och forskning visar att det egentligen inte finns någon metod eller behandling som fungerar, varför förväntningen från samhället måste ställas utifrån det. Det saknas idag en bra vårdform för de avancerat unga kriminella. Dessa vårdkrävande individer tar mycket tid och resurser i anspråk av samhället och det ställs då emot att de med mindre problematik inte får samma uppmärksamhet där förändring kanske är mer möjlig.

Socialtjänsten har idag ingen anpassad budget kopplat till ökade förväntningar som finns för målgruppen som ska placeras. Fler och fler institutioner i öppen form vill inte heller ta emot dessa.

De är många platser som är uppbokade men som står tomma på grund av avvikelser från platsen. Här behöver man kanske nationellt få in att det ska finnas en "maxtid" för en plats att stå tom från SiS håll.

2. *Hur har kösituationen till SiS sett ut i Enskele-Årsta-Vantör senaste åren samt nu efter årsskiftet?*

Det har varit lång kötid under 2022. Under 2023 har det varit väldigt lång kötid, framför allt för flickor. Just nu är det som i somras, det vill säga kö, men det var viss förbättring under hösten. Förvaltningen placerar inte mer nu än tidigare år men de som placeras har betydligt mer avancerade vårdbehov.

3. *Finns det ungdomar som stadsdelen haft som skulle behövt SiS-placering men som fått vänta eller inte kunnat få det?*

Förvaltningen har haft ett flertal ungdomar som istället hamnat på HVB eller varit kvar i jourhemsplaceringar som inte fungerar med konsekvens att de återkommande varit avvika i avvaktan på SiS-plats och under tiden blivit misstänka för brott.

2022

- Individ 1: februari/mars samt sommaren.
- Individ 2: sommaren.
- Individ 3: kunde inte verkställa internt byte inom SiS överhuvudtaget mellan avdelningar från slutet till öppen

(utredning till behandling). Blev kvar på vård i enskildhet på SiS över en månad.

- Individ 4: sommaren juli/augusti, fick vänta på byte mellan avdelningar från slutet till öppen (utredning till behandling).

2023

- Individ 5: är nu i mars kvar på HVB med extra kostnader utifrån ökade behov, då plats inte finns.

Jämställdhetsanalys

Det är främst pojkar från förvaltningen som varit tvungen att vänta på att få plats på SiS, men flickor har generellt fått vänta längre eftersom det finns färre platser för dem. Detta är ett problem som behöver lösas av SiS. I väntan på en sådan lösning är förvaltningen tvungen att hitta andra lösningar för både pojkar och flickor.

Barnrättsperspektiv

Förvaltningen anser att dessa mycket vårdkrävande barn och unga ofta inte får den vård de har behov av. De behöver få nog med stöd för att ta sig upp och vidare från social utsatthet och brottslighet. Det gäller inte bara den gängrelaterade brottsligheten, utan också annat. I väntan på att få en plats på SiS utsätts barn och unga för risker avseende liv och hälsa.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Jeanette Holmqvist
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse om brister i samhällsvården av barn och unga

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2023-05-30
Jeanette Holmqvist, Avdelningschef	2023-05-11